

Tale på FS sundhedsplejerskernes landskonference 2019

Tid og sted: FS Sundhedsplejerskers Landskonference den 6. og 7. maj 2019 på Hotel Svendborg

Konferencens tema: De Evige Tre - Hjerne, Hjerte og Tarm

Prisoverrækkelse den 6. maj under festmiddagen ca. kl. 19.30.

Taletid: max. 15 minutter inklusive prisoverrækkelsen.

Prisoverrækkelsen til Årets Sundhedsplejerske 2019

Indledning

Kære sundhedsplejersker,

Tak for invitationen til at deltage på jeres landskursus.

Jeg har glædet mig meget til at uddele prisen til Årets sundhedsplejerske 2019 for første gang. Og jeg kan – bare ved at læse de fem indstillinger – se, at I har gang i mange spændende indsatser.

Men inden jeg uddeler prisen til årets sundhedsplejerske, vil jeg gerne løfte blikket lidt og se ud i fremtiden sammen med jer.

Danmark har i 2016 tilsluttet sig FNs verdensmål. Der er 17 verdensmål, der skal sætte kursen mod en mere bæredygtig udvikling for både mennesker og planeten, vi bor på.

Verdensmålene – sætter barren højt med flere mål, der er yderst relevante for sygepleje og sundhedspleje. Mål der blandt andet handler om sygdomsbekæmpelse, sundhed og om mindre ulighed – alle mål, som I som sundhedsplejersker arbejder for hver eneste dag.

Og skal vi lykkes med at komme i mål i 2030, er det nødvendigt at Danmark i højere grad end i dag investerer ressourcer i sundhedsfremme, forebyggelse og tidlig opsporing.

Og det er jo lige netop jeres berettigelse.

I er nogle af de mest betydningsfulde aktører ift. at udvikle sundhedsfremme, sikre den tidlige, forebyggende indsats for familier, børn og unge.

Vi ved at kimen til ulighed i sundhed allerede lægges i de tidlige barneår.

Vi ved også, at sundhedsplejerskers hjemmebesøg er et unikt værktøj til at støtte forældrenes kompetencer til at varetage omsorgen for barnet. Ligesom I er vigtige aktører i et tværprofessionelt samarbejde for at understøtte børn og unges udvikling og mulighed for at bryde en eventuel negativ social arv.

I har de senere år inddraget nye metoder, der er baseret på forskning. Og det er vigtigt – så vi ved der er en positiv effekt af de metoder I bruger for familier og børn.

I har også fået regeringens og flere politiske partier bevågenhed. De har alle store forventninger til jer, og med rette.

Regeringen har bl.a. i deres udspil *'1000 dages program – en bedre start på livet'*, afsat 45 millioner til at styrke sundhedsplejerskers indsatser i hjemmet hos sårbare familier og i overgangen til daginstitution.

Men vi, regeringen og de politiske partier ved også godt at der er mangel på jer!

Flere og flere kommuner har udfordringer med at rekruttere sundhedsplejersker og søger om at ansætte sygeplejersker på dispensation.

Derfor har vi gennem de sidste år sat fokus på at få politikerne til at øge dimensioneringen af uddannelsespladser til sundhedsplejerskeuddannelsen.

Og – takke være et godt samarbejde mellem jeres faglige selskab, Foreningen af ledere af sundhedsordninger og DSR – og vedholden argumentation overfor politikerne – lykkedes det at få øget dimensioneringen med 20 pladser i årene 2017, 2018 og 2019.

Og vi håber at få udvidet med yderligere 30 pladser i de kommende år.

Der er politisk opbakning til dette, men det største problem, er den manglende finansiering af de kliniske uddannelsespladser i kommunerne. Regeringen har i forbindelse med deres udkast til sundhedsreform¹ sagt at de vil gå i dialog med KL for at sikre uddannelsespladserne, så der også i fremtiden er nok sundhedsplejersker.

Og vi får helt sikkert brug for mange flere sundhedsplejersker i fremtiden.

Vi mærker allerede nu manglen og det gør I også hver dag, når I har for travlt. Og det samme billede tegnede sig i DSR²'s spørgeskema undersøgelse fra september 2018 med al tydelighed:

Her svarede de ledende sundhedsplejersker, at

- 55 procent oplever, at det er svært at rekruttere sundhedsplejersker
- 22 procent angiver, at de har ledige sundhedsplejerskestillinger.
- 19 procent har en sygeplejerske ansat på dispensation – og tallet er steget en del siden denne undersøgelse.

Sundhedsplejerskerne svarede blandt andet

- Halvdelen oplever, at der er for få sundhedsplejersker på arbejde i forhold til arbejdsopgaverne.
- Hver fjerde (24%) – oplever, at det ikke er muligt at løse deres arbejdsopgaver med tilstrækkelig høj kvalitet især pga. manglende tid.

Men også fordi,

- fødselstallet³ forventes at stige de næste 10 år til over 72.000 børn, hvilket er 18 pct. flere, end der blev født i år.

¹ *'Flere hænder og større arbejdsglæde'*. Regeringen, januar 2019.

² Sundhedsplejerskeundersøgelsen, DSR Analyse 2018. https://dsr.dk/sites/default/files/50/notat_sundhedsplejerskeundersogelsen_2018.pdf

³ Danmarks statistik <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=26827>

Nye udfordringer til sundhedsplejerskerne

Og samtidig er der mange – både kendte og nye - udfordringer for familier, børn og unge.

Nogle af de nye udfordringer kommer med vores digitale samfund.

Den nye rapport fra Børns Vilkår, der blev offentliggjort den 30. april – som hedder 'Svigt af børn i Danmark' - viser blandt andet at digitale krænkelser er udbredt blandt børn og unge. F.eks. krænkelser som deling af billeder uden samtykke, rygtespredning om deres seksuelle adfærd, mobning og trusler.

En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.klasser viser også, at 16 % af pigerne og 7 % af drengene har oplevet uønskede seksuelle hændelser med blottelse og berøring.

Det tyder i høj grad på, at børn og unge i stigende grad har brug for jeres hjælp i form af undervisning i blandt andet seksuel sundhed og om hvordan man begår sig respektfuldt over for hinanden – både på de digitale medier og i samvær med hinanden.

Og med den *stigende mængde af forskellig sundhedsinformation*, der kan tilgås via internettet – vil både forældre og de unge få brug for jeres ekspertise til at sortere i hvad der er rigtigt og forkert.

Samtidig er familier, børn og unge de nye *sundhedsforbrugere*, og de stiller i dag større krav om tilgængelighed til de sundhedsprofessionelle. Vi kan for eksempel nu se en ny tendens til, at nogle forældre tilkøber ekstra sundhedspleje på det private marked.

Kendte udfordringer

En af de kendte udfordringer er blandt andet at flere børn og unge i dag er i risiko for at få en kronisk sygdom som fx diabetes, astma og allergi.

Stigningen af borgere med kroniske sygdomme er en global trend. En trend der vil belaste både individet og samfundet ressourcemæssigt og økonomisk.

Derfor har samfundet mere end nogen sinde brug for, at der bremses op for udviklingen af kroniske sygdomme og det starter blandt børn og unge.

Her har I en vigtig rolle ift. at iværksætte tidlig opsporing og forebyggende indsatser. Fx indsatser overfor rygning blandt de unge og ift overvægtige børn og unge med risiko for at udvikle diabetes mv.

Vi har gennem en del år opfordret politikerne til at lade den forebyggende 3 års undersøgelse overgå til sundhedsplejersker, da vi ved I er eksperter i dialogen med forældrene om barnets udvikling og trivsel – og kost og fysisk aktivitet.

Ca. 20 % af kommunerne har tilbud om 3 års hjemmebesøg og har positive resultater. Det er en god udvikling.

Men i disse tider hvor mange interessenter gerne vil trække på sundhedsplejerskernes kompetencer og vi står og mangler sundhedsplejersker - er der også brug for nytænkning.

Det er netop det årets sundhedsplejerske er garant for!

Årets sundhedsplejerskepris 2019 går til...

- en sundhedsplejerske, der har ydet en ekstraordinær indsats i forhold til udvikling og implementering af et velfungerende tværprofessionelt samarbejde om forebyggende undersøgelser af 3½ årige børn i daginstitutioner⁴.

Indsatsen med 3½ års undersøgelsen lukker 'gabet' i sundhedsplejen indtil skolestart og styrker dialogen med forældrene om småbørnenes udvikling. Og den ligger fint i tråd med regeringens mål om en styrket indsats i dagtilbuddene og *1000 dages programmet*.

Indsatsen har taget udgangspunkt i erfaringer fra tidligere program for småbørnsforældre, kommunens strategi for tidlig indsats vedrørende børn og unges overvægt.

Formålet med 3½ års undersøgelsen var både - at styrke en tidlig og sammenhængende tværfaglig indsats vedrørende småbørnsfamiliers sundhed og trivsel, herunder at forebygge overvægt – og styrke forældrenes kompetencer til at drage omsorg for barnets sundhed og trivsel ved

- At vurdere barnets udvikling og trivsel
- At opspore og forebygge overvægt
- At vejlede om sundhedsrelaterede emner
- At støtte familien i at opnå og fastholde sunde vaner og livsstil

Forberedelse til 3½ årsundersøgelsen sker i samarbejdet mellem sundhedsplejerske og daginstitution.

Selve indsatsen foregår ved at

- børnene bliver delt i ind i grupper på 4-6 børn, hvor en sundhedsplejerske og en pædagog i løbet af en formiddag aktiverer børnene gennem et legende og uformelt et øvelsesprogram, der er udviklet i samarbejde med Nyborg Kommunes træningsafdeling. Børnene er friske og modige i dette børnefællesskab.
- Undervejs kigger de voksne deltagere på vægt, fysik, motorik, energiniveau og meget andet – uden at nogen af de unge deltagere føler, at de bliver peget ud.
- Afslutningsvis læses historien "*Prinsessen, der ikke ville vaske hænder*" for børnene, mens de slapper af på gulvet.
- Sammen med en måling af vægt og højde indgår observationerne samme eftermiddag i en samtale med barnets forældre.

⁴ Rapport. 3½ års undersøgelsen. Nyborg kommune 2019. <https://www.nyborg.dk/da/Nyheder/2018/Juni/Sund-succes-med-3-5-aars-undersogelser-af-born-i-Nyborg-Kommune>

- Forældrene har forinden udfyldt et valideret spørgeskema⁵ om barnets trivsel (om alt fra madvaner til sociale relationer, søvn og meget andet) som de medbringer til samtalen.

Finder sundhedsplejersken, pædagogen og forældrene, at barnet har behov for opfølgende tilbud eller undersøgelser henvises barnet og familien til yderligere relevante indsatser.

Resultaterne af indsatsen har betydet -

- At der er opsporet overvægt hos 22 procent af børnene. Vægtudviklingen følges ved skolestart i 2019 og 2020 og ved hjemmebesøg ved behov⁶.
- Et styrket tværprofessionelt samarbejde om småbørnene
- Styrket fagligheden blandt pædagoger. Dagtilbud får både inputs og konkrete råd, men samtidig bekræftes de også i, at gøre det rigtige.
- Mere kontinuitet i sundhedsplejen i den kombinerede ordning
- Et styrket forældresamarbejde, hvor forældrene er positive overfor indsatsen, og størstedelen deltager i samtalen efterfølgende med sundhedsplejersken.

Overordnet set har sundhedsplejersken på forbilledlig vis formået at skabe et langt større samarbejde med daginstitutionerne, så sundhedsplejen bliver tænkt ind som en tidlig forebyggende indsats.

Samtidig er indsatsen netop et godt eksempel på hvad et tværprofessionelt samarbejde mellem sundhedsplejersker og pædagoger i daginstitutionerne kan betyde for småbørn.

Daginstitutionslederne kan berette om børn, der smider bleen to dage efter sundhedsplejersken har været på besøg og at sundhedsplejersken kan italesætte svære emner, som pædagogerne ikke har kunne trænge igennem til forældrene med, om ex. kost eller motoriske udfordringer.

Men nu må vi se prismodtageren 😊

Må jeg bede **Gitte Christina Sørensen, fra Nyborg sundhedspleje** komme op og modtage prisen som Årets Sundhedsplejerske 2019.

(Indstiller: Ane Marie (Rie) Schwartz, ledende sundhedsplejerske i Nyborg kommune)
Med prisen følger kr. 10.000)

⁵ Forældre besvarer spørgeskema på <https://www.boernungeliv.dk/Public/Smaaboern/Undersoegelser.aspx> forud for undersøgelsesdagen

⁶ I forhold til forebyggelse af overvægt er der endnu ingen tal, idet de første børn der er blevet tilbudt 3½ års undersøgelse, endnu ikke er startet i skole, men starter i skoleåret 2019-2020.